

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ОК 8. ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА УКРАЇНИ

Спеціальність	081 Право
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
Курс / семестр вивчення	1/ 1 семестр
Кількість кредитів ЄКТС	5
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції - 32 год.
	Практичні, семінарські заняття – 32 год.
	Самостійна робота - 86 год.
Вид індивідуального завдання	підготовка тез
Форма підсумкового контролю	екзамен
Кафедра (назва, № кабінету, контактний телефон, e-mail)	Кафедра публічного та приватного права
Викладач /і:	Кузнецова Людмила Валеріївна, к. ю. н., доцент
Контактна інформація викладача/ів:	E-mail: kaf-pravo@suem.edu.ua тел. 0683004743
Дні занять	Згідно з розкладом
Консультації	Очні консультації: згідно з графіком Дистанційні: електронна пошта, групи у Вайбері, Телеграмі
Анотація навчальної дисципліни:	
Предметом вивчення навчальної дисципліни є система закономірностей зародження, розвитку і змін типів і форм державноправових систем, вивчення змісту діяльності державно-правових інститутів, джерел права і галузей права у конкретній історичній обстановці і хронологічній послідовності на території України.	
Мета і завдання навчальної дисципліни:	
Метою є формування у здобувачів вищої освіти ґрунтовних знання з актуальних проблем становлення та розвитку держави і права України, навичок самостійного аналізу історико-правових джерел, вміння використовувати історичний досвід для вирішення сучасних проблем, ознайомлення з пам'ятками національної юридичної культури. Завданнями курсу є своєрідним вступом до спеціальних юридичних дисциплін і ґрунтовне його вивчення в тому числі глибокий аналіз важливих законодавчих актів, потрібний не лише для підвищення якості підготовки здобувачів вищої освіти, але і для усестороннього глибокого усвідомлення галузей діючого права.	
Мета орієнтована на формування у здобувачів таких компетентностей:	
ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.	

<p>ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.</p> <p>СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.</p>
<p>Програмні результати навчання:</p>
<p>РН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.</p> <p>РН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.</p> <p>РН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.</p>
<p>Очікувані результати, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна:</p>
<p>ОРН 1. Розуміння головних закономірностей державно-правового розвитку України;</p> <p>ОРН 2. Вільне орієнтування у системі основних джерел історії держави і права України;</p> <p>ОРН 3. Розуміння основних проблем історії держави і права України як навчальної дисципліни;</p> <p>ОРН 4. Уміння будувати реалістичні моделі державно-правової еволюції України;</p> <p>ОРН 5. Виявлення історичних закономірностей в межах предметної сфери науки історії держави і права;</p> <p>ОРН 6. Аналіз джерел права в контексті еволюції суспільно-економічних відносин.</p>
<p>Зміст навчальної дисципліни:</p>
<p>Тема 1. Вступ до історії держави і права України</p> <p>Предмет, методологія та завдання історії держави і права України. Місце історії держави і права України в системі інших юридичних і гуманітарних навчальних дисциплін. Міждисциплінарні зв'язки.</p> <p>Періодизація історії держави і права України.</p> <p>Джерела історії держави і права України. Історіографія історії держави і права України. Інформаційні джерела з навчальної дисципліни.</p>
<p>Тема 2. Перші державні утворення та право на території України (від появи перших держав до VII ст. н. е.)</p> <p>Витоки української державності і права. Додержавні і ранньодержавні утворення на території України (палеолітичні стоянки на території сучасної України, Аратта, Кіммерія).</p> <p>Територія, організація влади, суспільний устрій, соціальна структура населення. Характерні риси права Скіфської держави.</p> <p>Формування та розвиток античних державних утворень у Північному Причорномор'ї (кінець VII ст. до н.е. – перша половина VI ст. н.е.): загальна характеристика державно-правового устрою, соціальна структура полісів (Тіра, Херсонес, Ольвія, Пантікапей, Фанагорія, Керкінітида, Німфей та ін.); нормативні основи колонізації; міжнародно-правові відносини; джерела права (звичаєве право, нормативні акти, використання досягнень античної правової думки).</p> <p>Державне право античних держав Північного Причорномор'я (кінець VII ст. до н.е. – перша половина VI ст. н.е.): правовий статус населення (політи, неповноправне населення, раби); форми держав (устрій, правління, режим); органи державної влади та управління; судоустрій; фінанси. Нормативне регулювання цивільно-правових відносин, вплив римського права; становлення кримінального права. Характерні риси процесуального права, карально-</p>

охоронні функції в античних містах-державих Північного Причорномор'я (кінець VII ст. до н.е. – перша половина VI ст. н.е.).

Боспорське царство (480 р. до н.е. – IV ст. н.е.). Загальна характеристика державного ладу. Соціальна структура. Характерні риси права.

Західні, південні та східні слов'яни. Виникнення державності у східних слов'ян. Держава антів (кінець IV ст. – початок VII ст.): територія, організація влади, суспільний устрій, соціальна структура населення, характерні риси права.

Тема 3. Державний та суспільний устрій Київської Русі (України Русі) (VII ст. – середина XIII ст.)

Передумови утворення держави у східних слов'ян. Інститути публічного управління племен та союзів племен — зародки державної влади. Східнослов'янські племена, союзи племен, племінні княжіння.

Союз союзів племінних княжінь Середнього Подніпров'я під назвою «Русь» (VIII ст. н. е.). Союз племінних княжінь під назвою «Руська земля» (поч. IX ст.) – попередник держави Київська Русь. Причини утворення і розвиток Київської Русі (Русі-України, Київської держави). Формування її території. Теорії походження Київської Русі (автохтонна, норманська, хозарська, кельтська, сучасна та ін.).

Державний устрій. Ранняфеодальна монархічна форма правління. Принципи спадкування великого князівського престолу. Вищі органи влади: великий князь київський, рада при великому князеві (боярська рада). Удільні князі. З'їзди князів (снеми). Віче. Десятинна та двірцево-вотчинна системи управління. Місцеві органи управління: посадники, волостелі. Судові органи. Військо. Церковна організація.

Суспільний лад. Правовий статус населення Київської Русі. Сільська/територіальна громада – верв. Великі київські князі. Місцеві князі. Бояри. Духовенство. Міське населення. Смерди. Закупи. Рядовичі. Изгої. Холопи.

Тема 4. Джерела права та система права Київської Русі (України Русі) (IX ст. – середина XIII ст.)

Джерела права Київської Русі: звичаєве право; нормативні акти (закони, збірки законів «Руська Правда»); нормативні договори; канонічне право.

Договори Русі з Візантією, інші міжнародні договори. Церковні устави / статuti. Князівське законодавство: устави / статuti / та уроки. Візантійські пам'ятки права. «Руська правда» та її редакції. Формування правової системи. Рецепція римського приватного права. Державне право Київської Русі. Характерні риси цивільного права у Київській Русі: право власності; зобов'язальне право; спадкове право; сімейне право. Кримінальне право Київської Русі: поняття злочину; суб'єкти та об'єкти злочину; мета та види покарань. Процесуальне право Київської Русі: історична форма процесу, стадії процесу, суб'єкти процесу, види доказів.

Тема 5. Галицько-Волинська держава і право (XI ст. – середина XIV ст.)

Особливості державно-правового розвитку українського народу в період політичної роздробленості. Піднесення економічного і політичного значення місцевих феодальних центрів. Київське князівство. Чернігівське та Сіверське князівства. Переяславське князівство. Галицьке князівство. Володимиро-Волинське князівство. Утворення та розквіт Галицько-Волинського князівства як центру об'єднання земель південно-західної частини Київської Русі.

Суспільний лад. Князі. Бояри і боярська аристократія. Служили феодали. Духовенство. Смерди, міське населення. Холопи і челядь.

Державний устрій. Князь. Боярська рада. Князівські з'їзди (снеми). Віче. Прискорене переростання десяткової системи управління у двірськовотчинну. Двірський, канцлер,

стольник, збройник, отроки, дитячі та ін. Місцеве управління. Тисяцькі та соцькі. Посадники, волостителі, старости.

Судова система. Військо. Церква.

Правова система. Джерела права. Звичаєве право. «Руська Правда». Князівське законодавство: князівські грамоти, заповіти, статuti, договори тощо. Грамота князя Івана Ростиславовича 1134 р. Рукописання (заповіт) князя Володимира Васильковича 1287 р. Статутна грамота князя Мстислава Даниловича 1289 р. Церковне законодавство.

Значення Галицько-Волинської держави як спадкоємниці державноправової традиції Київської Русі.

Тема 6. Джерела і система права, правовий статус українських земель у складі іноземних держав

Джерела і система права, правовий статус українських земель у складі Великого князівства Литовського, Королівства Польського та Речі Посполитої.

Приєднання українських земель до Великого князівства Литовського / створення Литовсько-Руської держави. Захоплення частини українських земель Королівством Польським. Люблінська унія 1569 р. і створення держави Речі Посполитої. Зміни в політично-правовому становищі українських земель.

Суспільний лад. Князі, магнати, бояри, шляхта. Духовенство. Міське населення. Селянство, його верстви і групи. Закріпачення селян.

Державний лад. Установлення нового адміністративно-територіального поділу. Ліквідація князівств і земель. Запровадження воєводств і повітів. Центральні і місцеві, органи влади і управління в українських землях. Судові органи.

Поняття та види джерел права. Звичаєве право як джерело права Великого князівства Литовського, Польського Королівства та Речі Посполитої. Королівські привілеї і статuti. Судебник 1468 р. Литовські статuti 1529 р., 1566 р., 1588 р. Сеймові конституції. Церковне право. Реституція правових збірників іноземних держав в систему права Речі Посполитої.

Характерні риси права. Магдебурзьке право. Розвиток цивільного права. Поняття та види права власності. Речове і зобов'язальне право. Сімейне право. Право спадщини. Розвиток кримінального права та процесу. Поняття злочину і покарання за кримінальним правом Речі Посполитої. Види злочинів і покарань. Судоустрій. Порядок розгляду кримінальних справ у судах та виконання вироків. Копні суди.

Правовий статус інших українських земель у складі іноземних держав. Територіальний устрій Галичини. Буковина у складі князівства Молдавія і Османської імперії. Закарпаття у складі Угорського королівства. Чернігово-Сіверщина у складі Великого князівства Московського.

Правовий статус Північного Причорномор'я. Кримське ханство як самостійне державне утворення і васал Османської імперії: суспільний устрій та державний лад, характерні риси права.

Тема 7. Запорозька Січ, її військово-адміністративний устрій та право

Українська колонізація Подніпров'я і Запоріжжя. Причини та умови виникнення українського козацтва. Козацтво як явище світової історії.

Поява першої січей. Запорозька Січ – державно-політичне утворення українського народу. Соціальні джерела та засади формування Запорозької Січі. Соціальний склад і правове становище січового козацтва. Запорозька Січ як центр народного невдоволення, боротьби проти соціального, національного та релігійного гноблення. Адміністративно-територіальний поділ Запорозької Січі: кіш, курені, паланки. Категорії населення Запорозької Січі. Козацька символіка (клейноди).

Система органів військово-адміністративної влади. Військова (Загальна) рада. Кошовий отаман. Генеральна старшина (військові начальники). Кошовий отаман. Військовий суддя. Військовий осавул. Військовий писар. Курінні отамани. Військові службовці:

підписар, булавничий, хорунжий, бунчужний, довбиш, пушкар, канцеляристи та ін. Старшина похідна та паланкова. Державно-правовий статус реєстрового козацтва у Речі Посполитій.

Правова система Запорозької Січі. Джерела права. Звичаєве козацьке право. Церковне право. Рішення військових рад, кошового отамана, старшини. Особливості застосування гетьманських універсалів, царських грамот, універсалів польських королів як джерел права Запорозької Січі.

Характерні риси права. Поняття і види злочинів на Січі. Система покарань. Суд. Особливості судового процесу.

Тема 8. Українська держава і право в роки національно-визвольної війни українського народу (1648 р. – перша половина 1660-х рр.)

Соціально-економічне та політичне становище України напередодні і в ході національно-визвольної війни. Причини і характер національно-визвольної війни. Хід основних подій.

Формування української національної держави – Війська Запорозького (Гетьманщини). Державний устрій. Ліквідація польської адміністративно-політичної системи управління. Новий адміністративно-територіальний поділ. Вищі органи влади й управління. Загальновійськова козацька Рада. Рада Генеральної старшини. Гетьман. Генеральний уряд. Полковники і полкові уряди. Сотники і сотенні уряди. Курінні отамани. Військові канцеляристи. Городові отамани.

Суспільний лад. Зміни у суспільних відносинах. Ліквідація польського магнатського землеволодіння. Зміцнення українського старшинського, шляхетського та церковного землеволодіння. Особливості соціально-економічного розвитку Лівобережної України. Міщани, селяни-посполиті, їх соціально-правовий статус. Духовенство.

Джерела права: звичаєве право, Характерні риси звичаєвого козацького права, міжнародні угоди, нормативні акти (універсали), канонічне право, правова думка (Б. Хмельницький, А. Кисіль). Зборівська угода 1649 р., Білоцерківський договір 1651 р., угоди Війська Запорозького із Річчю Посполи тою. Переяславська рада 8 січня 1654 р. Державно-правовий статус України Гетьманщини за Березневими статтями 1654 р. і царськими жалуваними грамотами від 27 березня та 12 квітня 1654 р.

Основні зміни у праві в українських землях періоду національно-визвольної війни: цивільне право (право власності на землю); кримінальне право (державні, військові злочини); процесуальне право (судочинство).

Міжнародно-правовий статус України у середині XVII ст.: правовідносини з Річчю Посполитою, Османською імперією, князівством Молдавія, Кримським ханством, Швецією, Московським царством.

Наслідки формування української національної держави за Б. Хмельницького.

Тема 9. Українська державність і право за часів «руїни» та відновлення автономії Війська Запорозького (друга половина 1660-х рр. – середина XVIII ст.)

Державний лад. «Руїна» та її наслідки. Гетьмани і гетьманські конституції. Полкові, сотенні та курінні органи управління. Обмеження автономних прав України. Органи самодержавного управління Україною – Гетьманщиною: Посольський приказ, Малоросійський приказ 1663 р., Колегія іноземних справ, Сенат, Перша Малоросійська колегія (1722-1724 рр.), Правління гетьманського уряду (1734-1750 рр.).

Суспільний устрій. Правовий статус населення Лівобережної України. Правовий статус населення Правобережної України. Селяни. Міщани. Бунчукове та значкове військові товариства. Українська родова шляхта. Поступове відновлення панщини. Джерела права. Зростання ролі українського права.

Звичаєве право. Нормативно-правові акти гетьманської влади: гетьманські універсали, ордери, інструкції, листи, декрети, грамоти. Договірні статті. Віленський договір

(1656 р.), Гадяцький договір І. Виговського (1658 р.), Андрусівське перемир'я (1667 р.), Вічний мир (1686 р.), Константинопольський мирний договір з Туреччиною (1710 р.). Роль гетьмана І. Мазепи в боротьбі за незалежну соборну Україну. Шведсько-українська угода (1708 р.).

Значення Полтавської битви 1709 р. для української державності. «Договори і Постановлення Прав і вольностей Війська Запорозького» (Конституція Пилипа Орлика) 1710 р. – закономірний результат розвитку державно-правової думки українського народу. Умови та причини прийняття. Структура та основний зміст. Форма правління. Розподіл влади за гілками, їх взаємодія, склад, порядок формування, владні повноваження. Значення для української державності та права. Світове значення для розвитку політико-правової думки.

Джерела польсько-литовського походження. Збірники магдебурзького права. Збірники церковного права. Царське законодавство та його поширення в українських землях. Кодифікація українського права. «Права, за якими судиться малоросійський народ» (1743 р.). «Суд і розправа в правах малоросійських» Ф. Чуйкевича (1750 р.).

Характерні риси права. Право власності. Зобов'язальне право. Шлюбно-сімейне право. Право успадкування за заповітом та за законом. Кримінальне право. Види злочинів і система покарань. Зміни у процесуальному праві. Обвинувально-змагальний та слідчий (інквізиційний) форми процесу.

Тема 10. Державність і право в українських землях у складі Російської імперії (друга половина XVIII ст. – початок XX ст.)

Державність і право в українських землях в умовах колонізаторської політики російського царизму (друга половина XVIII ст. – перша половина XIX ст.).

Входження українських земель до складу іноземних держав. Суспільний лад. Правове становище соціальних груп. Посилення кріпосного гніту. Зрівняння в правах козацької старшини з російським дворянством.

Подальший наступ Російської імперії на автономію України.

Державний лад. Організація судів. Відновлення гетьманства. Судова реформа 1760-1763 рр. Остаточне скасування гетьманської влади у 1764 р.

Поділи Речі Посполитої та входження Правобережної України і Західної Волині до складу Російської імперії. Анексія Російською імперією Північного Причорномор'я та Криму. Буковина та Закарпаття під австрійським пануванням.

Запровадження посади генерал-губернатора. Друга Малоросійська колегія (1764-1786 рр.). Ліквідація козацьких полків на Слобідській Україні та Лівобережжі (1765-1783 рр.), Запорозької Січі та її паланок (1775 р.). Заснування Задунайської Січі (1775-1828 рр.). Поширення загальноросійської системи управління. Введення у 1782-1785 рр. губернського поділу відповідно до російського «Учреждения о губерніях» (1775 р.). Організація судів. Судова реформа (1760-1763 рр.).

Джерела права. Книга «Статут та інші права малоросійські» В. Кондратьєва (1764 р.). «Екстракт малоросійських прав» (1767 р.). «Екстракт із указів, інструкцій і настанов... Сенату» (1786 р.).

Характерні риси права. Речове право. Зобов'язальне право. Шлюбносімейне право. Право спадщини. Види злочинів і покарань. Процесуальне право.

Державний лад і право в українських землях у складі Російської імперії (друга половина XIX ст. – початок XX ст.).

Суспільний лад. Майнове розшарування населення. Дворянство, духовенство, купецтво, особисте і потомствене дворянство. Промисловий переворот і початок трудових відносин. Селянська реформа 1861 р. в українських землях.

Основні напрями розвитку державно-правової системи Російської імперії, особливості її функціонування в українських губерніях.

Система самодержавних органів управління в Україні. Реформи в галузі державного будівництва і особливості їх проведення в Україні. Земська реформа 1864 р. Міська реформа

1870 р. Військова реформа. Поліцейська реформа. Судова реформа 1864 р. Контрреформи 1880 – 90-х рр.

Соціально-економічні зміни. Революція 1905-1907 рр. Режим військового стану в українських землях. Розвиток джерел права. Правова думка (програми політичних партій).

Характерні риси державного (конституційного) права Російської імперії на початку ХХ ст.: Маніфест 17 жовтня 1905 р., основні державні закони Російської імперії 1906 р.; правовий стан населення; виборче право; центральні та місцеві органи влади; органи самоврядування, запровадження земств на Правобережній Україні.

Основні зміни в праві українських земель у складі Російської імперії в умовах Першої світової війни: милітаризація державного апарату. Особливі наради, Союз міст, Земський союз, «Земгор», воєнно-промислові комітети.

Характерні риси права. Цивільне, адміністративне, фінансове, трудове, кримінальне та кримінально-процесуальне право Російської імперії воєнної доби.

Тема 11. Державно-правовий устрій в західноукраїнських землях у складі Австрійської та Австро-Угорської монархій (кінець XVIII ст. – початок ХХ ст.)

Державно-правовий статус українських земель у складі Австрійської імперії: правовий статус населення; форми державного устрою та правління; судоустрій. Характерні риси права.

Адміністративно-територіальний поділ українських земель. Органи влади й управління. Конституція 1848 р. Зміни в політико-правовому становищі українських земель. Головна Руска Рада.

Політико-правове становище українських земель у складі АвстроУгорської імперії. Суспільний лад. Магнати, шляхта, духовенство. Селянство. Скасування кріпосного права. Міське населення.

Дуалістична Австро-Угорська монархія. Конституція 1867 р. Крайові сейми Галичини та Буковини. Повітові, міські, сільські органи самоврядування. Повітові громади (гміни), повітові ради та старости. Статути Львова та Чернівців.

Правова система. Джерела права. Характеристика галузей права. Практика апробації австрійського законодавства у Галичині. Дія австрійського законодавства на території Галичини та Буковини: Цивільний кодекс 1811 р.; Цивільно-процесуальний кодекс 1796 р. та 1895 р.; Кримінальний кодекс 1803 р. та 1852 р.; Кримінально-процесуальний кодекс 1853 р. і 1873 р.

Суди в західноукраїнських землях. Правоохоронні органи. Адвокатура

Тема 12. Відродження української національної державності в період 1917 – 1920-х рр. Держава і право в Україні доби Української Центральної Ради (УЦР) («Перша УНР»)

Утвердження УЦР як легітимного органу політичного представництва українського народу. Проголошення Української народної Республіки (УНР). Органи центральної влади та управління. Мала Рада, Генеральний секретаріат. Організація місцевої влади й самоврядування: губернські та повітові ради, волосні й сільські народні управи. Судова система. Правоохоронні органи. Військове будівництво. Особливості законодавчого процесу. Універсали УЦР. Конституційне законодавство. «Закони про тимчасовий устрій України» (29 квітня 1918 р.). Формування галузевого законодавства.

Держава і право в Україні доби Гетьманату гетьмана П. Скоропадського («Українська держава»). Проголошення «Української держави». Органи центральної влади та управління. Організація місцевої влади й самоврядування. Судова система. Правоохоронні органи. Військове будівництво. Законодавчі акти Гетьманату. Конституційне законодавство. Формування галузевого законодавства. Падіння Гетьманату П. Скоропадського.

Держава і право Української Народної Республіки доби «Директорії» (Друга УНР»). Утворення та органи влади Директорії. Особливості державотворення в Україні періоду Директорії УНР. Органи центральної влади та управління. Трудовий конгрес. Організація місцевої влади й самоврядування. Судова система. Правоохоронні органи. Військове

будівництво. Відновлення законів УНР. Конституційне законодавство. Формування галузевого законодавства.

Тема 13. Виникнення і діяльність Західноукраїнської Народної Республіки (1918 – 1920-ті рр.)

Українська Національна Рада: функції, склад. Відозви Української Національної Ради від 1 листопада 1918 р. Проголошення Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР). Правовий статус населення ЗУНР.

Організація і структура державного апарату. Центральні й місцеві органи державної влади й управління. Національна рада. Президент. Державний секретаріат. Реорганізація армії. Правовий статус Української Галицької Армії (УГА). Органи охорони порядку.

Судова система. Передвступний договір із Директорією УНР від 14 грудня 1918 р. Акт проголошення соборності України 22 січня 1919 р. Закон про скликання Сейму ЗУНР як гарантія забезпечення рівності національних меншин в ЗУНР. Законодавство ЗУНР. Судочинство. Адвокатура. Нотаріат.

Падіння ЗУНР. Причини поразки української національно-визвольної боротьби за державну незалежність.

Паризька конференція та її наслідки для української державності. Уроки національної державності 1917-1923 рр. для українського державотворення.

Тема 14. Державність і право на території України під владою більшовицьких Рад (1917 – 1920-ті рр.)

Становлення радянської державності і права. Виникнення Рад робітничих, селянських і солдатських депутатів як органів керівництва революційним рухом. Спроби більшовиків легітимно усунути УЦР.

I Всеукраїнський з'їзд Рад робітничих і солдатських депутатів. Проголошення України республікою Рад (12 грудня 1917 р.). Обрання Центрального Виконавчого Комітету (ЦВК). Утворення тимчасового робітничоселянського радянського уряду України – Народного Секретаріату (з 29 січня 1919 р. – Ради Народних Комісарів). Місцеві ради.

II Всеукраїнський з'їзд Рад (березень 1918 р.), його рішення. Надзвичайні органи радянської влади: Повстанбюро, Центральний військовореволюційний комітет (ЦВРК), революційні та військово-революційні комітети (ревкоми, військревкоми). Створення Тимчасового робітничоселянського уряду України (28 листопада 1918 р.). Декрет уряду «Про організацію влади на місцях». Вибори до місцевих рад.

III Всеукраїнський з'їзд Рад (березень 1919 р.). Створення Ради оборони УСРР, місцевих комітетів оборони, Всеукраїнського революційного комітету та ревкомів на місцях. Комбіди (комітети бідноти) – надзвичайні органи влади на селі. Відновлення ВУЦВК і Ради Народних Комісарів (Раднаркому) (лютий 1920 р.). Вибори до місцевих рад лютий-квітень 1920 р.).

IV Всеукраїнський з'їзд Рад. Створення та функції комнезамів (комітетів незаможних селян). Розвиток зв'язків Української соціалістичної радянської республіки (УСРР) із Російською соціалістичною федеративною радянською республікою (РСФРР) та іншими радянськими республіками. Органи управління народним господарством.

Спроби місцевих рад створити власні суди. Постанова Народного секретаріату від 4 січня 1918 р. «Про введення Народного суду». Декрет про суд Раднаркому УСРР від 19 лютого 1919 р. Положення про революційні трибунали від 23 січня 1918 р. Тимчасове положення про народні суди та революційні трибунали від 20 лютого 1919 р. Положення Раднаркому про народний суд від 26 жовтня 1920 р. Інструкція Нарком'юсту «Про судочинство» від 3 червня 1919 р.

Всеукраїнська надзвичайна комісія для боротьби з контрреволюцією. Позасудові репресії. Створення радянської міліції. Становлення радянського права. Конституція УСРР (1919 р.). Офіційне проголошення Української Соціалістичної Радянської Республіки (УСРР).

Поширення на територію України декретів і розпоряджень робітничо-селянського уряду РСФРР. Декрети про націоналізацію підприємств, банків. Застосування адміністративно-правових актів в управлінні державною власністю. Закон про землю від 5 лютого 1920 р. Хлібна і продовольча розкладка. Декрети від 20 лютого 1920 р. про цивільний шлюб і свободу розлучень. Риси трудового права. Риси кримінально- та цивільно-процесуального права.

Тема 15. Початок панування радянської державності і права на території України (1921 р. – початок 1929 р.) Українські землі в складі Союзу Радянських соціалістичних Республік

Перехід до нової економічної політики. Постанова ВУЦВК від 27 березня 1921 р. «Про заміну продовольчої розкладки натуральним податком». Договірні відносини між УСРР і РСФРР. Правове оформлення Союзу Радянських соціалістичних Республік (СРСР). Державно-правове становище УСРР за договором про утворення СРСР (грудень 1922 р.) і Конституцією СРСР (1924 р.).

Перебудова державного апарату УСРР у зв'язку з утворенням СРСР. Всеукраїнський з'їзд Рад як верховний орган державної влади УСРР. Державний статус ВУЦВК за Положенням про ВУЦВК від 12 жовтня 1924 р. Компетенція Президії ВУЦВК. Склад і повноваження уряду за «Положенням про Раднарком УСРР» від 12 жовтня 1924 р.

Зміни в системі органів галузевого управління (загальносоюзні, об'єднані та республіканські наркомати). Загальне положення про народні комісаріати УСРР від 12 жовтня 1924 р. Українізація державного і господарського апарату. Адміністративно-територіальна реформа. Проголошення Молдавської АСРР у складі УСРР. Запровадження триступеневої (округ – район – сільрада) системи управління. Положення про місцеві (окружні, районні) з'їзди Рад і виконкоми; сільські, міські і селищні Ради. Національні адміністративно-територіальні одиниці. Перетворення комнезамів на добровільні громадські організації.

Судова система за Положеннями про судоустрій (1922 р., 1925 р., 1929 р.). Порядок утворення, склад та юрисдикція народних судів, окружних судів, Головного суду АМСРР, Верховного Суду УСРР. Дисциплінарні суди. Громадські суди, примиренські камери. Прокуратура: структура та функції. Адвокатура. Структура, функції ОДПУ, ДПК при РНК УСРР та посилення репресивно-каральної спрямованості цих органів.

Кодифікація законодавства. Посилення ролі загальносоюзного законодавчого регулювання. Зміни й доповнення до Конституції УСРР (1925 р.). Конституція УСРР (1929 р.). Позбавлення та обмеження виборчих прав. Риси цивільно-правового регулювання. Цивільний кодекс (1922 р.). Регуляція права власності. Договірне право. Риси шлюбно-сімейного права. Кодекс законів про родину, опіку, шлюб і про акти громадянського стану (1926 р.). Земельний кодекс (1922 р.) і зміни до нього (1927 р., 1928 р.). Закон про ліси (1923 р.). Кодекс законів про працю (1922 р.). Кодекс законів про народну освіту (1922 р.). Адміністративний кодекс (1927 р.). Кримінальний кодекс (1922 р.). Демократизація кримінального процесу за кримінально-процесуальним кодексом (1922 р.). Тенденція до посилення відповідальності. Кримінальний кодекс (1927 р.). Посилення силового тиску держави за кримінально-процесуальним кодексом (1927 р.). Цивільний процесуальний кодекс (1924 р. і 1929 р.). Виправно-трудова кодекси (1925 р.).

Тема 16. Держава і право УСРР в період тоталітарно-репресивного режиму (1929-1939 рр.)

Деформація державно-політичної системи. Посилення партійноапаратної диктатури в усіх галузях державного, господарського і соціальнокультурного будівництва. Ліквідація правових основ багатоукладної економіки. Зміни в органах центральної влади згідно з Конституцією Української радянської соціалістичної республіки (УРСР) від 30 січня 1937 р. Верховна Рада УРСР, її Президія. Раднарком УРСР. Посилення ролі загальносоюзних органів

управління. Зрощування партійного й адміністративного апарату. Перебудова місцевих органів влади. Посилення ролі сільських рад і комнезамів у період колективізації. Адміністративно-територіальна реформа (центр – область – район). Реорганізація районних і міських рад. Посилення ролі виконавчих структур у місцевих радах. Народні суди – основна ланка судової системи. Підвищення ролі обласних судів за постановою ВУЦВК і Раднаркому УСРР від 20 червня 1934 р. Верховний Суд УСРР. Створення загальносоюзної централізованої системи прокурорських органів. Ліквідація НКВС УСРР (1930 р.) та утворення загальносоюзного НКВС (1934 р.). Заміна судового розгляду кримінальних справ адміністративними рішеннями. «Особлива нарада» НКВС, «трійки» та «двійки» на місцях. Застосування незаконних методів слідства, проведення масових репресій.

Тенденції розвитку правової системи. Перевага загальносоюзного законодавства над республіканським. Джерела права. Конституція (Основний закон) (УРСР) (30 січня 1937 р.).

Особливості цивільно-правового регулювання. Придушення приватногосподарської діяльності. Зміни у трудовому законодавстві. Репресивноправове забезпечення насильницької колективізації. Правове регулювання діяльності колгоспів. Посилення кримінальної репресії. Зміни й доповнення до Кримінального кодексу УРСР на підставі загальносоюзних законів і постанов («Про охорону майна державних підприємств колгоспів та кооперації і зміцнення суспільної (соціалістичної) власності» від 7 серпня 1932 р., «Про кримінальну відповідальність за зраду Батьківщині» від 8 червня 1934 р. та ін.). Зміни в кримінально-процесуальному законодавстві. Надзвичайний порядок судочинства у справах про терористичні акти, контрреволюційне шкідництво й диверсії за постановою ЦВК СРСР від 1 грудня 1934 р.

Тема 17. Політико-правовий статус західноукраїнських земель (Галичина, Північна Буковина, Бессарабія та Закарпаття) у 1921- 1939 рр.

Політико-правове становище Галичини у складі Польщі. Програма польського уряду по відношенню до українців Волині і Галичини (1923-1926 рр.). Політика «прометеїзму» Ю. Пілсудського. Політика «пацифікації». Організація українських націоналістів (ОУН): програмові постанови, устрій.

Суспільно-політичний устрій і право Північної Буковини та Бессарабії у складі Румунії. Воєнний стан (1918-1928 рр.). Період лібералізації (1928- 1938 рр.). Диктатура Й. Антонеску в Румунії. Спроби румунізації українського населення.

Статус Закарпаття у складі Чехословаччини.

Боротьба політичних партій у Західній Україні за українську державність: програмні положення, статuti, мета, результат.

Мюнхенська змова. Автономія Карпатської України (Підкарпатська Русь). Проголошення незалежності Карпатської України, її державноправовий устрій. Окупація Карпатської України Угорщиною.

Західноукраїнські землі в період загострення міжнародних відносин.

Тема 18. Держава і право УРСР в роки Другої світової війни (1939- 1945 рр.)

Радянсько-німецький пакт про ненапад і таємний протокол Молотова – Ріббентропа (23 серпня 1939 р.) про розподіл сфер впливу в Європі. Введення військ Червоної Армії у Західну Волинь і Східну Галичину (17 вересня 1939 р.). Народні збори Західної України та їхні акти. Закони Верховної Ради СРСР (1 листопада 1939 р.) та Верховної Ради УРСР (15 листопада 1939 р.) про прийняття Західної України до складу УРСР. Нота уряду СРСР від 28 червня 1940 р. та введення радянських військ у Північну Буковину і Бессарабію. Закон Верховної Ради СРСР (2 серпня 1940 р.) про включення Північної Буковини і Хотинського, Аккерманського та Ізмаїльського повітів Бессарабії до складу УРСР. Новий адміністративно-територіальний поділ, державне будівництво та масові репресії у західних областях УРСР.

Початок радянсько-нацистської війни (22 червня 1941 р.). Перебудова державного механізму УРСР на початку війни. Надзвичайні органи влади та управління. Державний

Комітет Оборони (ДКО). Ставка Верховного головнокомандування. Правовий режим воєнного стану і стану облоги. Діяльність місцевих органів влади й управління в період війни. Реорганізація органів суду і прокуратури. Розширення юрисдикції військових трибуналів. Об'єднання наркоматів внутрішніх справ і державної безпеки, розширення їхніх повноважень і посилення репресивно-каральної спрямованості.

Встановлення окупаційного режиму та розчленування загарбниками території України: нацистський «новий порядок» та юридичні наслідки його дії на українській території. Радянський та національний рухи опору. Спроби відродження української національної державності. Діяльність батальйонів «Роланд» та «Нахтігаль». Акт відновлення Української держави (30 червня 1941 р.): зміст, значення. Початок формування українських органів влади (уряд, парламент, армія). Українська головна визвольна рада (УГВР). Діяльність Української повстанської армії (УПА). Відновлення радянської влади в Україні. Розширення прав республіки у сферах міжнародних відносин та оборони.

Особливості правової системи УРСР в умовах війни. Зміни у цивільноправовій регуляції відносин власності, спадкування, житлокористування. Правове забезпечення зміцнення сім'ї, охорони материнства, дитинства. Правовий режим трудових мобілізацій і трудових повинностей. Збільшення робочого часу. Працевлаштування та побутове забезпечення інвалідів війни. Колгоспне законодавство воєнного часу. Зміни у кримінальному праві. Відповідальність за скоєння воєнних злочинів. Особливості процесуального права воєнного часу.

Тема 19. Держава і право УРСР у повоєнні роки та в період «десталінізації» (1945 – перша половина 1960-х рр.)

Повоєнний сталінський режим. Відбудова народного господарства. Членство УРСР в ООН і розширення міжнародних зв'язків. Ліквідація надзвичайних органів влади й управління.

Відновлення конституційних органів влади. Найвищі органи державної влади УРСР. Вибори до Верховної Ради УРСР (ВР УРСР) та місцевих органів влади й управління. Законотворча діяльність ВР УРСР у повоєнні роки. Правові засади діяльності голів та депутатів, регламентація їхньої роботи у ВР УРСР. Робота постійних і тимчасових комісій ВР УРСР.

Органи державного управління УРСР. Перетворення Ради Народних Комісарів на Раду Міністрів УРСР і Народних Комісаріатів УРСР на Міністерства УРСР (25 березня 1946 р.). Діяльність союзно-республіканських та республіканських міністерств. Державні комітети. Республіканські об'єднання і управління.

Місцеві органи державної влади і управління. Діяльність обласних, окружних, районних, міських, сільських і селищних Рад депутатів трудящих УРСР та їх виконавчих комітетів.

Закріплення в законодавстві державної символіки УРСР: герб (Указ від 21 листопада 1949 р.), гімн (Указ від 21 листопада 1949 р.), прапор (Указ від 3 травня 1956 р.).

«Десталінізація». Спроби вдосконалити управління народним господарством. Раднаргоспи. «Відлига».

Правові засади входження Кримської області до складу УРСР. Розширення компетенції республіканських органів управління. Об'єднання усіх українських земель у складі УРСР.

Повоєнні зміни в законодавстві. Початок кодифікації загальносоюзного та республіканського законодавства. Основи законодавства Союзу РСР і союзних республік в ієрархії норм радянського права.

Зміни у цивільно-правовому регулюванні. Цивільний кодекс УРСР (1963 р.). Цивільний процесуальний кодекс УРСР (1963 р.). Кодекс про шлюб і сім'ю УРСР (1969 р.).

Законодавство про працю. Закон про державні пенсії (1956 р.). Кодекс законів про працю УРСР (1971 р.). Усунення обмежень воєнної доби у трудовому праві. Новий порядок вирішення трудових спорів.

Правове регулювання колгоспного будівництва. Обмеження розвитку індивідуальних господарств.

Адміністративна відповідальність. Охорона громадського порядку в УРСР. Природно-ресурсне законодавство. Земельний кодекс УРСР 1970 р. Водний кодекс УРСР 1972 р. Законодавство СРСР про надра, лісове госпо дарство, про охорону атмосферного повітря, про охорону та використання тваринного світу.

Зміни у кримінальному праві. Нові форми державних злочинів. Розширення демократичних засад кримінального права. Кримінальний кодекс УРСР 1960 р. Скасування особливого процесуального порядку провадження слідства і судового розгляду. Процес реабілітації невинно засуджених під час масових репресій. Кримінально-процесуальний кодекс УРСР (1960 р.). Комісії у справах неповнолітніх. Положення про попереднє взяття під варту 1969 р. Виправно-трудоий кодекс УРСР (1970 р.).

Реорганізація судової системи. Закон про судоустрій УРСР (1960 р.). Інститут народних засідателів. Товариські суди. Перебудова правоохоронних органів. Положення про прокурорський нагляд у СРСР (24 травня 1955 р.). КДБ при Раді Міністрів СРСР та його органи в Україні. Реорганізація органів внутрішніх справ. Народні дружини. Положення про адвокатуру УРСР (25 вересня 1962 р.).

Зовнішньополітичні зносини УРСР: ратифікація міжнародних договорів, конвенцій, угод, статутів.

Тема 20. Розвиток правової та судової систем УРСР у період «застою» (середина 1960-х – середина 1980-х рр.)

Авторитарна командно-адміністративна система управління та її вплив на суспільно-політичне життя. Конституція СРСР 1977 р. і Конституція УРСР 1978 р.

Правові основи та діяльність вищих органів влади та управління (Верховна Рада УРСР, Президія ВР УРСР, Рада Міністрів УРСР). Розширення повноважень ВР УРСР згідно з Конституцією 1978 р. Характеристика прав і обов'язків Президії ВР. Регламентація режиму роботи ВР УРСР.

Закон «Про Раду Міністрів Української РСР» від 19 грудня 1978 р. Місцеві органи влади.

Зміни й доповнення у законодавстві, яке регулювало організацію й діяльність місцевих рад.

Судова система УРСР. Закони 1981 р. про судоустрій УРСР, про вибори районних (міських) народних суддів УРСР, про порядок відкликання народних суддів і народних засідателів районних (міських) народних судів УРСР. Реорганізація органів державного арбітражу. Закон СРСР «Про державний арбітраж СРСР» від 30 листопада 1979 р. Закон СРСР «Про прокуратуру СРСР» від 30 листопада 1979 р.

Удосконалення організації та діяльності органів внутрішніх справ. Закон СРСР «Про адвокатуру СРСР» від 30 листопада 1979 р. Положення про адвокатуру УРСР від 1 жовтня 1980 р. Нотаріат.

Принципи пріоритету держави над особистістю, переважання централістських настанов у законотворчості. Удосконалення кодифікації законодавства на союзному та республіканському рівнях. Видання Зводу законів СРСР і зводів законів союзних республік. Підготовка і видання Зводу законів УРСР.

Розвиток адміністративного законодавства. Кодекс УРСР про адміністративні правопорушення 1984 р. Цивільне і господарське законодавство. Житловий кодекс УРСР 1983 р. Зміст права на працю за Конституцією УРСР 1978 р. Законодавство УРСР про надра, лісове господарство, про охорону атмосферного повітря, про охорону та використання тваринного світу. Зміни у кримінальному законодавстві. Процесуальне законодавство.

Розширення участі захисника у кримінальному процесі. Принципи процесуального права за Конституцією УРСР 1978 р.

Тема 21. Держава і право УРСР в період «перебудови» (1985-1991 рр.)

Розпад СРСР. Причини змін у внутрішній і зовнішній політиці СРСР. Реформування політичної системи. Демократизація суспільно-політичного життя. З'їзди народних депутатів СРСР. Зміни й доповнення до Конституції СРСР у зв'язку з удосконаленням системи державного управління. Зміни в статусі УРСР як союзної республіки.

Закон СРСР «Про розмежування повноважень між Союзом РСР і суб'єктами федерації» від 26 квітня 1990 р. Закон УРСР «Про зміни й доповнення Конституції (Основного закону) УРСР» від 27 жовтня 1989 р. Демократизація виборчої системи. Діяльність Верховної Ради УРСР (1990-1991 р.) у парламентському режимі.

Декларація про державний суверенітет України 16 липня 1990 р. Закон УРСР «Про економічну самостійність Української РСР» від 3 серпня 1990 р. Закон «Про зміни й доповнення Конституції (Основного закону) УРСР» від 24 жовтня 1990 р. Розмежування повноважень між представницькими, виконавчими та судовими органами. Зміни в структурі вищої виконавчої влади. Запровадження поста Президента Української РСР.

Створення Кримської Автономної Республіки. Закон від 7 грудня 1990 р. «Про місцеві Ради народних депутатів Української РСР та місцеве самоврядування».

«Деідеологізація» суспільно-політичного життя. Масові страйки, «революція на граніті». Референдум 17 березня 1991 р. Новоогарьовський процес. Державний комітет з надзвичайного стану (ДКНС).

Розпад СРСР. Соціально-економічні та політичні передумови розпаду СРСР. Правове оформлення розпаду СРСР. Акт проголошення незалежності України (24 серпня 1991 р.). Правове забезпечення переходу економіки на ринкові відносини.

Закони УРСР «Про власність» від 7 лютого 1991 р., «Про підприємства в Україні» від 27 березня 1991 р. Основи законодавства Союзу РСР і союзних республік про землю від 1990 р. Реформування трудового законодавства. Зміни в інституті трудового договору.

Спроби реформування законодавства, яке регулювало соціальнокультурну сферу. Закони УРСР «Про мови в Українській РСР» від 28 жовтня 1989 р., «Про пенсійне забезпечення» від 5 листопада 1991 р. Зміни й доповнення у кримінальному законодавстві.

Декларація Верховної Ради СРСР від 14 листопада 1989 р. «Про визнання незаконними і злочинними репресивних актів проти народів, яких було піддано насильницькому переселенню, і забезпечення їхніх прав».

Закон УРСР «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні» від 17 квітня 1991 р. Зміни в судовій системі. Процесуальне законодавство. Закон СРСР «Про порядок оскарження в суді неправомірних дій службових осіб, які обмежують права громадян» від 30 червня 1987 р.

Тема 22. Розбудова незалежної України та становлення національного права

Конституційно-правове та міжнародно-правове забезпечення розбудови незалежної України. Конституційний процес у незалежній Україні. Конституційний договір 1995 р. Розроблення, прийняття та значення Конституції України від 28 червня 1996 р.

Органи державної влади. Українська державна символіка. Державна мова. Джерела національного права незалежної України.

«Поліджерельність» права. Тенденції розвитку правової системи України після проголошення державної незалежності у 1991 р.

Демократизація діяльності державновладних інституцій. Напрями розвитку національної правової системи України: цивільне, земельне, кримінальне, процесуальне право; генеза нових галузей права (господарське, муніципальне, аграрне, космічне право).

Політична криза 2004 р. Конституційна реформа 2004 р. Трансформація форми державного правління в Україні від президентсько-парламентської до парламентсько-

президентської республіки. Відміна конституційної реформи 2004 р. Конституційним Судом України.

Повернення до президентсько-парламентської форми правління. «Помаранчева революція» 2004 р.: причини і наслідки. Євроінтеграційна стратегія України. «Революція гідності» (листопад 2013 р. – лютий 2014 р.): причини і наслідки. Правовий статус Автономної Республіки Крим (АРК).

Анексія Кримського півострова Російською Федерацією (2014 р.), збройна агресія на сході України.

Становлення національної правоохоронної та правозахисної системи України. Заснування національних органів охорони громадського порядку. Органи прокуратури, державної безпеки, податкові органи, адвокатура, органи юстиції, нотаріальні органи України, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (нормативно-правове забезпечення; особливості діяльності).

Організаційно-правові засади становлення системи внутрішніх органів України; завдання та напрями її реформування.

Тема 23. Українська держава і право в період 2014-2022 рр.

Адміністративно-правова реформа. Наближення до Європейської законодавчої бази. Права людини.

Російсько-український конфлікт.

Рекомендовані джерела і навчальна література:

1. Історія держави і права України: підручник / за ред. О. М. Бандурки, Х.: ХНУВС, 2019. 448 с.
2. Єрмолаєв В. М. Історія держави і права України: підручник. Харків: Право, 2021. 472 с.
3. Історія держави і права України: підручник / В. Д. Гончаренко, В. М. Єрмолаєв, В. О. Рум'янець та ін.; за ред. В. Д. Гончаренка. Вид. 2-ге, перероб. і допов. Харків: Право, 2019. 552 с.
4. Історія держави і права України: хрестоматія-практикум / М. Ю. Бурдін, Є. С. Логвиненко, І. А. Логвиненко; за заг. ред. О. М. Бандурки. Харків: Майдан, 2021. 890 с.
5. Іванов В. М. Історія держави і права України: підручник. Київ: Атіка, 2007. 728 с.

Методи викладання, навчання:

Лекції (проблемні лекції, лекції-дискусії, лекції-демонстрації з використанням мультимедійного обладнання);

Семінарські, практичні заняття (публічне обговорення питань тем курсу, дискусії, виконання ситуаційних вправ, участь у діловій грі та ін.);

Самостійне навчання (виконання завдань самостійної роботи (СРС), індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ): контрольна робота, підготовка тез доповіді на наукову конференцію з публікацією).

Форми контролю успішності навчання:

Контрольні заходи з перевірки успішності засвоєння навчального матеріалу з дисципліни включають: поточний контроль, виконання індивідуальних завдань (ІНДЗ), підсумковий контроль (екзамен).

Поточний контроль має на меті перевірку виконання завдань як аудиторної, так і самостійної роботи здобувачів вищої освіти та може проводитися в таких формах:

- оцінювання підготовлених виступів, доповідей з тематики семінарських занять;
- усне опитування або письмовий експрес-контроль на семінарських заняттях;
- виконання контрольної роботи;

- тестування з засвоєння окремих тем курсу;
- перевірка виконання завдань СРС.

Контроль виконання *ІНДЗ* здійснюється у формі перевірки підготовлених тез та їх наступної публікації як умова апробації результатів власного дослідження.

При проведенні рубіжних контролів після вивчення кількох тем курсу у формі електронного тестування використовується набір тестових завдань, які містяться в бібліотеці електронних курсів системи дистанційного навчання СУРА для перевірки знань здобувачів вищої освіти.

Система оцінювання результатів навчання:

Згідно з діючою в університеті системою комплексної діагностики знань здобувачів вищої освіти, з метою стимулювання планомірної та систематичної навчальної роботи, оцінка знань здобувачів вищої освіти здійснюється за 100-бальною системою.

Підсумкова оцінка (екзамен) виставляється на підставі суми накопичених балів здобувачем вищої освіти, отриманих у ході поточного, рубіжного контролів, виконання *ІНДЗ*.

Схема розподілу балів:

50 балів (поточний контроль)	10 балів (контроль виконання <i>ІНДЗ</i>)	40 балів (рубіжний контроль)
---------------------------------	---	---------------------------------

Мінімальний пороговий рівень з кожного виду контролю:

30 балів (поточний контроль)	5 балів (контроль виконання <i>ІНДЗ</i>)	25 балів (рубіжний контроль)
---------------------------------	--	---------------------------------

Шкала оцінювання результатів навчання:

Загальна семестрова оцінка за 100-бальною шкалою переводиться у національну шкалу відповідно до таблиці:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи)	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії і порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти під час усіх видів контролю здійснюється відповідно до затверджено в університеті «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень з навчальних дисциплін здобувачів вищої освіти» (URL: <https://www.suem.edu.ua/normatyvni-dokumeny>).

Політика курсу:

Політика дотримання академічної доброчесності

Викладання навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація, списування.

За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми.

Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перегляд новин на Телеграм-каналі.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота з дистанційним курсом «Історія держави і права України».

Політика щодо пропусків занять

Здобувачі вищої освіти мають відвідувати лекційні й практичні (семінарські) заняття. Відсутність здобувача вищої освіти на занятті може бути виправдана поважною причиною. Поважними причинами відсутності вважаються: хвороба, участь у Всеукраїнській студентській олімпіаді, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт чи будь-якому іншому заході, який можна віднести до заходів, що сприяють розвитку здобувачів вищої освіти і поліпшенню іміджу університету (факультету).

Політика щодо виконання навчальних завдань пізніше встановленого терміну

Здобувачі вищої освіти мають виконувати всі навчальні завдання у встановлені терміни. Здобувач вищої освіти, який не виконав ту чи іншу кількість навчальних завдань вчасно й хоче надолужити прогаяне, може звернутися по допомогу до викладача.

Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

Бонуси

Здобувачі вищої освіти, які регулярно відвідували лекції (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та мають написаний конспект лекцій отримують додатково 2 бали до результатів оцінювання до підсумкової оцінки.

Силабус відповідає змісту освітніх програм (а саме: відповідність назві дисципліни, кількості кредитів, формі підсумкового контролю, набору компетентностей і результатів навчання), яка пройшла процедуру рецензування стейкхолдерами.

Силабус затверджено на засіданні кафедри публічного та приватного права, протокол від «11» вересня 2023 р. № 11.

Завідувач кафедри

Людмила КУЗНЕЦОВА